אמר ר' אסי אין נזקקין לאלהי ישראל. הייתי סבור לומר דאע"ג דאסיקנא לקמן (דף כח.) דנ"ב וס"ה ופליגי אם יש שאלה בשבועה או לא ואקיימא לן כנ"ב דאמרי יש שאלה ר' אסי ס"ק ליה דיש שאלה מיהו לכתחלה אין מזקקין אלא בקונם שאסי שהרי אינו יודע אם יש שאלה אם לאו ולפיכך אין מזקקין אלא בקונם שאסי שהרי אינו יודע אם יש שאלה אם לאו ואין מדקדקין בדבר זה שמא אין שאלה ואם תמצא לומר אם כן מאי קמ"ל ר' אסי דאין מזקקין לאלהי ישראל הא ידעינן לה מדקתני סיפא אבל אין נזקקין לאלהי ישראל ש"מ דרישא לאו משום דאין שאלה הוא אלא משום דאין מזקקין לאלהי ישראל ואע"ג דאיכא שאלה:

לא עברינן ירדנא. עדיין לא עברנו את הירדן כשאירע לו מעשה ולא הוינן בתחום ס"י: **כגובה לפו.** שיש לו חרון: **אין אלהים על מומותיו.** במחשבותיו אין שכינה משובה כנגדו: **יפרוש חוש.** שמשטה: **רב פפא.** שפשטיו מרובים: **מפני שערלה של ארץ ישראל הוא.** שכתוב בו ערך חלק של כל שבט ושבט ולא סגיא בלאו הכי. ולפי שבעטו וחטאו נוסף להם רוב חכמה שאר הספרים להטהרתן יותר: **אין נזקקין.** להתיר לו נדרו לפי שנדר חמור הוא: **חוץ מקונם שאסי נהניתי לי.** שאפילו נדר באלהי ישראל שאין נהנית לי מזקקין להתיר לו לפי שאסרה תורה שמי שנכתב בקדושה יימחה על המים בידים לעשות שלום בין שיש להשתמש לא כ"ש הלי (ג) נדר לי נדר באלהי ישראל. שהוא נשבע בשון נדר: **לא מרי כולא.** ס"ל כר' יוסף לא מוכח מרי כולא לא טעימת ליה הכי קאמר כר' יוסף לא טעימת ליה הכי קאמר דודאי מרי כולא הוא דלא טעימת ליה אבל מרי שאינו כולא טעימת ליה ואפילו הכי לא מזקקין לאלהי ישראל:

חסר הנה והעתקתיו מפירוש רבינו גרשום

הניחא לרב דאמר. לפי שהיה מסכת בו רב יוסף נדר הכי אלא רב יוסף אמאי קאמר נמי לא מרי כולא: **[ס"ק לא מרי כולא קאמרת].** כתמיה קס"ל רב יוסף כדלמרן: **איקפד רב נחמן.** שלא היה יכול לומר לו דבר שהוא פתח לחרטה: **אמר ליה זיל לקילעך.** לציתך הוליך ומיני יודע לפתוח לך: **כל שהיא ספתרים לעושיה וספתרים לו מן האדם.** שיהא דבר מקובל נמי בעיני הבריות הוי מפתרת לעושיה והולך לאיקפד רב נחמן ברב סחורה ליה לרב נחמן ברב סחורה דאדם גדול הוא אמר לו בשיבא לידך הביאהו לידי הוה ליה נדרא למישרא אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה נדרת אדעתא דהכי א"ל אין אדעתא דהכי אין כמה זימנין איקפד רב נחמן א"ל זיל לקילעך נפק רב סחורה ופתח פיתחא לנפשיה [ז]רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם והשתא דאיקפד ר"נ אדעתא דהכי לא נדרי ושרא לנפשיה ר"ש ברבי הוה ליה נדרא למישרא אתא לקמייהו דרבנן אמרי ליה נדרת אדעתא דהכי אמר אין אדעתא דהכי אין כמה זימנין

והוו

לא עברינן ירדנא אמר רבה בר רב הונא כל הכועס אפי' שכינה אינה חשובה כנגדו שנאמר [1]רשע כגובה אפו בל ידרוש אין אלהים כל מזמותיו ר' ירמיה מדיפתי אמר משכח תלמודו ומוסיף טיפשות שנאמר [2]כי בעם בחיק כסילים ינוח וכתיב [3]וכסיל יפרוש אולת [ח]רב נחמן בר יצחק אמר בידוע שעונותיו מרובין מזכיותיו שנאמר [4]ובעל חימה רב פשע אמר רב אדא ברבי חנינא אלמלא (לא)[ט] חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד [י] שערכה של ארץ ישראל הוא מאי טעמא [5]כי ברוב חכמה רב בעם אמר ר' אסי אין נזקקין לאלהי ישראל חוץ [כ]מקונם אשתי נהנית לי שגנבה את כיסי ושהכתה את בני ונודע שלא גנבה ושלא הכתו ההיא דאתאי לקמיה דרב אסי אמר לה במאי נדרת באלהי ישראל אמר לה אי נדרת במומי שהיא כינוי בעלמא מזדקיקנא לך השתא דלא נדרת במומי אלא באלהי ישראל לא מזדקיקנא לך רב כהנא איקלע לבי רב יוסף אמר ליה לטעום מר מידי אמר ליה לא מרי כולא לא טעימנא ליה אמר ליה לא מרי כולא לא טעימת ליה הניחא לרב כהנא דאמר לא מרי כולא אלא לרב יוסף אמאי אמר לא מרי כולא הכי הוא דקאמרת לא טעימת ליה אמר רבא א"ר נחמן [א]הלכתא פותחין בחרטה ונזקקין לאלהי ישראל [ס]משתבח ליה רבא לרב נחמן ברב סחורה דאדם גדול הוא אמר לו בשיבא לידך הביאהו לידי הוה ליה נדרא למישרא אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה נדרת אדעתא דהכי א"ל אין אדעתא דהכי אין כמה זימנין איקפד רב נחמן א"ל זיל לקילעך נפק רב סחורה ופתח פיתחא לנפשיה [ז]רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם והשתא דאיקפד ר"נ אדעתא דהכי לא נדרי ושרא לנפשיה ר"ש ברבי הוה ליה נדרא למישרא אתא לקמייהו דרבנן אמרי ליה נדרת אדעתא דהכי אמר אין אדעתא דהכי אין כמה זימנין

והוו

תוספות

אין נזקקין לאלהי ישראל. לכאורה שמשמע מכאן שאם אמר אין מקדקים לו: חוץ מקונם אשתי נהנית לי שנשבה את כיסי ושהכתה את בני ונודע לו שלא הכת'. וביצ"ע ונודע לו שלא הכתה כלל כן אפי' מהכה כאן לא שמשמע כאן דאמר כשם שנדרי שגגות מותרות כך שבועות שגגות מותרות אלא כי גרסינן חוץ מקונם אשתי נהנית לי ומי לא שמא שגנבה כיסו ושהכתה אם נו להשמיע כאן שהכת' מכה וקאמר דאפי' נשבע באלהי ישראל מקדקין להתירו משום שלום בית: לעושיה. להקב"ה ותפתרם לו מן האדם שמקבלים פתרונו: **והשתא דאיקפד רב נחמן אדעתא דהכי וכו'.** פי' משום לילך אפתרת מן האדם אבל אפתרת לעושיה שמא הוה כגון שנדר בקונם ולא נדר אבל כשהוא לפניו אומר לו שהוא קונם ושריא לנפשיה. פי' שע"י פתח זה נתחרט ואפשר שלא נדרו ולא ס"ת אמאי לא תהיה לו רב נחמן שיודיעו שנדר ואפשר דלא מהני חרטה אלא בשבועה ולא בנדר ואפשר דלא מהני חרטה אלא בשבועה שנשבע בשם ולא בשבועה שנשבע בקונם ולא בנדר ולא בקונם ול